

ОРХОН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Орхон аймгийн нэгдүгээр цэцэрлэгийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ОРА-2024/71/НА-СТА-ТШЗ

Цахим www.audit.mn Эрдэнэт хот 2024 он	хуудас:	Орхон аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор: Ц.Нармандах Утас: 70353088 Цахим хаяг: narmandakhts@audit.gov.mn Аудитын менежер: Б.Буян-Ундрах Утас: 70355805 Цахим хаяг: buyanundrakhb@audit.gov.mn Аудитор: О.Гантуяа Утас: 70355805 Цахим хаяг: gantuyao@audit.gov.mn
---	---------	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	Error! Bookmark not defined.
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	4
3.САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	Error! Bookmark not defined.
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	Error! Bookmark not defined.
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	Error! Bookmark not defined.
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	Error! Bookmark not defined.
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд .	Error! Bookmark not defined.
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	Error! Bookmark not defined.
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	Error! Bookmark not defined.
4.1 Ерөнхий зүйл	Error! Bookmark not defined.
4.2 Материаллаг байдал.....	Error! Bookmark not defined.
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	Error! Bookmark not defined.
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	Error! Bookmark not defined.
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	Error! Bookmark not defined.
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	Error! Bookmark not defined.
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	10
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	12

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ҮОМШӨ	Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчин

**ОРХОН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

61033 Орхон аймаг, Баян-Өндөр сум,
Урт булаг баг, Ханддоржийн
гудамж, Утас/Факс: 70359826
Цахим шуудан: orkhon@audit.gov.mn

2024.08.21 № 09
танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Орхон аймгийн нэгдүгээр цэцэрлэгийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Орхон аймгийн нэгдүгээр цэцэрлэгийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Орхон аймгийн нэгдүгээр цэцэрлэгийн 2023 оны үйл ажиллагааны баталсан төсөв, төвлөрүүлэх орлогыг бүрэн төвлөрүүлж, төсвийг 20.0 хувиар хэмнэж, төсвийн гүйцэтгэл 80.0 хувьтай тайлагнаж, авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй ажилласан байна.

Мөнгөн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл өмнөх оны үлдэгдлээс 204,525.6 мянган төгрөгөөр өссөн нь гүйцэтгэл, үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн үлдэгдлийг улсын төсөвт төвлөрүүлдэггүй болсонтой холбоотой байна.

Аудитын гол асуудал

Төрийн албан хаагчийн цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн баталсантай холбоотойгоор цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын зардал өмнөх оноос 21.8 хувиар өсөж, төсвийн хуваарийг 8 удаа өөрчлөн, 2023 оны 12 дугаар сарын 25-нд сүүлийн хуваарийг баталж, мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл өсөхөд нөлөөлсөн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 4 зорилт, 44 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр Боловсрол, шинжлэх ухааны газрын даргатай байгуулж, хэрэгжилтийг 89.5 хувьтай үнэлж, өмнөх оноос 0.9 хувиар өссөн байна

Сургалт эрхлэх тусгай зөвшөөрөлд хичээлийн байрны хүчин чадлыг 280 хүүхдээр тооцсон боловч 404 хүүхэд суралцаж, улсын төсвөөс гүйцэтгэлээр санхүүжсэн байна.

Тухайн аудитыг хийх явцад аудитын дүгнэлт тайлантай холбогдуулан аудит гүйцэтгэж буй аудитор аливаа этгээдийн нөлөөлөл, мэдээллийн нууцлал, ёс зүйтэй холбогдох хуулийн дагуу мэдэгдлүүдийг гарган баталгаажуулсан болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй. Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРМАНДАХ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>57,378,501.00</u>	<u>259,482,652.97</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	43,514,251.00	248,039,852.97
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	43,514,251.00	248,039,852.97
3121	Төгрөг	43,514,251.00	248,039,852.97
31211	Төрийн сангийн харилцах	43,514,251.00	248,039,852.97
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	13,864,250.00	11,442,800.00
351	Түүхий эд материал	10,061,400.00	11,442,800.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	10,061,400.00	11,442,800.00
354	Хангамжийн материал	3,802,850.00	-
35460	Хүнсний материал	3,802,850.00	-
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,742,233,964.23</u>	<u>1,972,066,909.06</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,742,233,964.23	1,972,066,909.06
392	Биет хөрөнгө	1,249,803,964.39	1,479,746,909.06
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,354,153,338.87	1,621,422,207.87
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(178,863,165.12)	(223,094,246.86)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	76,852,456.00	83,914,456.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(22,485,339.66)	(34,691,477.00)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	58,420,713.00	76,932,676.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(38,274,038.70)	(44,736,706.95)
393	Биет бус хөрөнгө	492,429,999.84	492,320,000.00
39301	Програм хангамж	550,000.00	550,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(440,000.16)	(550,000.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	492,320,000.00	492,320,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>1,799,612,465.23</u>	<u>2,231,549,562.03</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	-	-
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>1,799,612,465.23</u>	<u>2,231,549,562.03</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,799,612,465.23	2,231,549,562.03
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,311,754,902.00	1,311,754,902.00
51101	Өмч: - төрийн	819,434,902.00	819,434,902.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	(483,316,768.75)	(51,379,671.95)
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	(483,316,768.75)	(483,316,768.75)
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	431,937,096.80
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	971,174,331.98	971,174,331.98
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>1,799,612,465.23</u>	<u>2,231,549,562.03</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	894,519,350.00	1,617,869,532.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	27,516,450.00	353,945,832.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	27,516,450.00	353,945,832.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	27,516,450.00	65,914,963.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,025,650.00	46,787,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	10,490,800.00	19,127,963.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан ҮХ		287,730,869.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан БМ		300,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	867,002,900.00	1,263,923,700.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	768,182,500.00	1,169,385,500.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	768,182,500.00	1,169,385,500.00

1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	4,306,500.00	-
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	4,306,500.00	-
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	94,513,900.00	94,538,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	94,513,900.00	94,538,200.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	903,365,841.56	1,171,300,935.20
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	903,365,841.56	1,171,300,935.20
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	903,365,832.56	1,164,438,144.88
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	568,934,980.00	729,061,391.83
210101	Үндсэн цалин	491,522,029.00	558,846,991.18
210102	Нэмэгдэл	52,983,883.00	155,342,329.92
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	963,800.00	1,770,000.00
210104	Урамшуулал	23,465,268.00	13,102,070.73
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	71,838,230.00	91,953,093.20
210201	Тэтгэврийн даатгал	49,135,586.80	63,091,882.18
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,698,302.55	7,422,574.16
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,607,025.59	5,885,256.46
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,123,121.83	1,405,579.80
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	11,274,193.23	14,147,800.60
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	50,203,400.00	69,684,589.68
210301	Гэрэл, цахилгаан	9,784,741.00	13,109,819.50
210302	Түлш, халаалт	16,936,258.00	23,387,074.97
210303	Цэвэр, бохир ус	23,482,401.00	33,187,695.21
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	14,109,400.00	2,517,600.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	14,109,400.00	14016000
210408	Бараа материал акалсны зардал	-	2,517,600.00
2105	Норматив зардал	111,856,650.00	145,030,360.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл		
210502	Хоол, хүнс	111,856,650.00	115,811,360.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл		
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,673,400.00	17,990,820.00
210604	Урсгал засвар	4,673,400.00	17,990,820.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,924,000.00	575,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,924,000.00	575,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	79,825,772.56	107,625,290.17
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,581,000.00	67,014,103.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	12,600,000.00	6,266,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	56,644,772.56	63,009,887.17
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	9.00	6,862,790.32
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	9.00	6,862,790.32
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	9.00	6,862,790.32
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	(8,846,491.56)	431,937,096.80
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	-	
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал БМ		
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-	
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	(8,846,491.56)	431,937,096.80

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	886,571,665.00	1,310,710,700.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	17,025,650.00	46,787,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	17,025,650.00	46,787,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	17,025,650.00	46,787,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	17,025,650.00	46,787,000.00

13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	869,546,015.00	1,263,923,700.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	768,182,500.00	1,169,385,500.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	768,182,500.00	1,169,385,500.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	4,306,500.00	-
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	4,306,500.00	-
131106	Төсвийн урамшуулал		
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	94,513,900.00	94,538,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	94,513,900.00	94,538,200.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	2,543,115.00	-
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	2,543,115.00	-
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	843,057,414.00	1,106,185,098.03
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	843,057,414.00	1,106,185,098.03
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	840,514,290.00	1,099,322,307.71
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	570,264,276.00	729,061,384.30
210101	Үндсэн цалин	450,659,388.00	557,790,521.33
210102	Нэмэгдэл	94,135,526.00	156,398,792.24
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	2,003,800.00	1,770,000.00
210104	Урамшуулал	23,465,562.00	13,102,070.73
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	70,508,934.00	91,953,100.73
210201	Тэтгэврийн даатгал	54,050,037.00	64,284,056.13
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,117,543.00	6,831,188.08
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,142,418.00	5,416,546.70
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,017,010.00	1,292,748.68
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	12,181,926.00	14,128,561.14
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	50,203,400.00	69,684,589.68
210301	Гэрэл, цахилгаан	9,784,741.00	13,109,819.50
210302	Түлш, халаалт	16,936,258.00	23,387,074.97
210303	Цэвэр, бохир ус	23,482,401.00	33,187,695.21
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,142,000.00	-
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,142,000.00	-
2105	Нормативт зардал	97,273,130.00	112,008,510.00
210502	Хоол, хүнс	97,273,130.00	112,008,510.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,673,400.00	17,990,820.00
210604	Урсгал засвар	4,673,400.00	17,990,820.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,924,000.00	1,744,800.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,924,000.00	1,744,800.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	43,525,150.00	76,879,103.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	30,925,150.00	70,613,103.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	12,600,000.00	6,266,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,543,124.00	6,862,790.32
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	2,543,115.00	-
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	2,543,115.00	-
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	9.00	6,862,790.32

213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	9.00	6,862,790.32
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	43,514,251.00	204,525,601.97
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	=	=
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	43,514,251.00	204,525,601.97
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		43,514,251.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	43,514,251.00	248,039,852.97

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,311,754,902.00	971,174,331.98	(527,914,177.19)	1,755,015,056.79
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл			(1,755,015,056.79)	(1,755,015,056.79)
C07	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	1,799,612,465.23	1,799,612,465.23
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,311,754,902.00	971,174,331.98	(483,316,768.75)	1,799,612,465.23
D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,311,754,902.00	971,174,331.98	(483,316,768.75)	1,799,612,465.23
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,311,754,902.00	971,174,331.98	(483,316,768.75)	1,799,612,465.23
D08	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	431,937,096.80	431,937,096.80
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,311,754,902.00	971,174,331.98	(51,379,671.95)	2,231,549,562.03

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Д/Д	Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү дүн	Харьцуулалт
1		Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2		71801 - СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛ				
2		80112 - НИЙТЛЭГ ҮЙЛЧИЛГЭЭ				
2	1220	Тусламжийн орлого	109,336,200.00	94,538,200.00	14,798,000.00	86.47
3	122005	Төсвөөс санхүүжих	109,336,200.00	94,538,200.00	14,798,000.00	86.47
4	2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	91,336,200.00	69,684,589.68	21,651,610.32	76.29
5	210301	Гэрэл, цахилгаан	20,836,500.00	13,109,819.50	7,726,680.50	62.92
6	210302	Түлш, халаалт	31,150,100.00	23,387,074.97	7,763,025.03	75.08
7	210303	Цэвэр, бохир ус	39,349,600.00	33,187,695.21	6,161,904.79	84.34
8	2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	18,000,000.00	17,990,820.00	9,180.00	99.95
9	210604	Урсгал засвар	18,000,000.00	17,990,820.00	9,180.00	99.95
10	261090	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		6,862,790.32	-6,862,790.32	
11		81605 - ЭРҮҮЛ МЭНДИЙГ ДЭМЖИХ				
11	1220	Тусламжийн орлого	3,133,000.00	3,133,000.00		100
12	122005	Төсвөөс санхүүжих	3,133,000.00	3,133,000.00		100
13	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,133,000.00	3,125,000.00	8,000.00	99.74
14	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,133,000.00	3,125,000.00	8,000.00	99.74
15		81807 - ЦЭЦЭРЛЭГИЙН ХҮҮХДИЙН ХООЛ				
15	1220	Тусламжийн орлого	119,845,800.00	119,845,800.00		100
16	122005	Төсвөөс санхүүжих	119,845,800.00	119,845,800.00		100
17	2105	Нормативт зардал	138,826,100.00	112,008,510.00	26,817,590.00	80.68
18	210502	Хоол, хүнс	138,826,100.00	112,008,510.00	26,817,590.00	80.68

19	81816 - ЗӨВ МОНГОЛ ХҮҮХЭД ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР					
19	1220	Тусламжийн орлого	6,527,000.00	6,527,000.00		100
20	122005	Төсвөөс санхүүжих	6,527,000.00	6,527,000.00		100
21	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6,553,900.00	6,524,000.00	29,900.00	99.54
22	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6,553,900.00	6,524,000.00	29,900.00	99.54
23	81823 - БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БАГШ АЖИЛЧДЫН МЭРГЭЖИЛ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ					
23	1220	Тусламжийн орлого	3,133,000.00	3,133,000.00		100
24	122005	Төсвөөс санхүүжих	3,133,000.00	3,133,000.00		100
25	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,133,000.00	3,043,000.00	90,000.00	97.13
26	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,133,000.00	3,043,000.00	90,000.00	97.13
27	81834 - БОЛОВСРОЛЫН СТАНДАРТ, СУРГАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ					
27	1220	Тусламжийн орлого	871,136,100.00	871,136,100.00		100
28	122005	Төсвөөс санхүүжих	871,136,100.00	871,136,100.00		100
29	2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	771,620,900.00	596,945,927.57	174,674,972.43	77.36
30	210101	Үндсэн цалин	537,976,000.00	465,075,558.97	72,900,441.03	86.45
31	210102	Нэмэгдэл	229,819,700.00	127,793,768.70	102,025,931.30	55.61
32	210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт		822,600.00	-822,600.00	
33	210104	Урамшуулал	3,825,200.00	3,253,999.90	571,200.10	85.07
34	2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	96,852,800.00	74,936,187.92	21,916,612.08	77.37
35	210201	Тэтгэврийн даатгал	65,987,800.00	52,274,024.69	13,713,775.31	79.22
36	210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,716,300.00	5,543,262.28	2,173,037.72	71.84
37	210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	6,172,900.00	4,395,010.05	1,777,889.95	71.2
38	210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,543,400.00	1,069,299.95	474,100.05	69.28
39	210205	Эрүүл мэндийн даатгал	15,432,400.00	11,654,590.95	3,777,809.05	75.52
40	2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,088,700.00	1,744,800.00	343,900.00	83.54
41	210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,088,700.00	1,744,800.00	343,900.00	83.54
42	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	17,544,700.00	17,400,103.00	144,597.00	99.18
43	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	11,278,700.00	11,134,103.00	144,597.00	98.72
44	210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	6,266,000.00	6,266,000.00		100
45	81835 - СУРГАЛТЫН ХЭВИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ХАНГАХ					
45	1220	Тусламжийн орлого	165,610,600.00	165,610,600.00		100
46	122005	Төсвөөс санхүүжих	165,610,600.00	165,610,600.00		100
47	2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	153,907,700.00	132,115,456.73	21,792,243.27	85.84
48	210101	Үндсэн цалин	89,278,200.00	92,714,962.36	-3,436,762.36	103.85
49	210102	Нэмэгдэл	52,238,400.00	28,605,023.54	23,633,376.46	54.76
50	210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт		947,400.00	-947,400.00	
51	210104	Урамшуулал	12,391,100.00	9,848,070.83	2,543,029.17	79.48
52	2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	19,238,900.00	17,016,912.81	2,221,987.19	88.45
53	210201	Тэтгэврийн даатгал	13,082,100.00	12,010,031.44	1,072,068.56	91.81
54	210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,539,100.00	1,287,925.80	251,174.20	83.68
55	210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,231,400.00	1,021,536.65	209,863.35	82.96
56	210204	Ажилгүйдлийн даатгал	308,000.00	223,448.73	84,551.27	72.55
57	210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,078,300.00	2,473,970.19	604,329.81	80.37

	81844 - ГҮНЗГИЙРҮҮЛСЭН БОЛОН ТӨРӨЛЖСӨН СУРГАЛТЫН ОРЧИНГ САЙЖРУУЛАХ					
58	1200	Татварын бус орлого	51,194,000.00	46,787,000.00	4,407,000.00	91.39
59	120010	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого /туслах/	51,194,000.00	46,787,000.00	4,407,000.00	91.39
60	2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	51,194,000.00	46,787,000.00	4,407,000.00	91.39
61	210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	51,194,000.00	46,787,000.00	4,407,000.00	91.39
62	БУСАД ЭХ ҮҮСВЭР					
63	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл			43,514,251.00	-43,514,251.00	
64	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл			248,039,852.97	248,039,852.97	
65	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ					
66	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО		1	1		
67	Төсвийн байгууллага		1	1		
68	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО		48	48		
75	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ		48	48		

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 4,404.2 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 4,404.2 мянган төгрөгийн алдааг залруулсан.

Залруулсан алдаа:

- Эд хариуцагч солигдох үед хөрөнгө, бараа материалын тооллого хийгээгүй байна. Ажил хүлээлцэх ажлын хэсгийн тушаал гарснаас хөрөнгийн тооллогын тушаал гараагүйд завсрын аудитаар албан шаардлага өгөхөөр баталгаажуулсан ч тухайн зөрчил дахин гараагүй, жилийн эцэст хөрөнгийн тооллого хийгдсэн тул залруулагдсанд тооцов.
- Бараа материалын тодруулга тайлангийн аж ахуйн материалын бусад материалд бүртгэсэн 14,016.0 мянган төгрөгийн материалыг 13,445.1 мянган төгрөгийн материал зарцуулснаар бүртгэж 570.9 мянган төгрөгөөр дутуу зарлагдсан нь УСНББОУС 1, 12 болон аудитын тохиолдсон байх, иж бүрэн байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй тул бараа материалын тайланд,
- Орлого үр дүнгийн тайланд үндсэн цалинг 1,054.6 мянган төгрөгөөр бууруулж, нэмэгдэл цалинг 1,054.6 мянган төгрөгөөр өсгөж бүртгэснийг, мэдээлэл технологийн үйлчилгээг 1,169.8 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 554.3 мянган төгрөгөөр бууруулж бүртгэснийг тус тус залруулсан.

Аудитаар нийт 1,558.2 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 929.3 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 628.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 3 зөвлөмж хүргүүлсэн.

Аудитаар залруулаагүй 4 зөрчилтэй асуудлаас 1,558.2 мянган төгрөгийн материаллаг зөрчил нь тогтоосон материаллаг байдлын дүнгээс бага байгаа тул өөрчлөлтгүй дүгнэлт өгсөн болно.

5.1 Төлбөрийн акт

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/;

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Тайлант онд нягтлан бодогч, нярав нарт 929,357 төгрөгийн балансын урамшуулал илүү олгосон тул 1 төлбөрийн акт акт тогтоов.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Авлагын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Нийгмийн даатгалын шимтгэлийг тогтоосон хугацаанд төлөөгүйн улмаас 11.9 мянган төгрөгийн алдангийг байгууллагын данснаас төлсөн байна. Энэ нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 103.1-д "Иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага Иргэний хуулийн 498.5-д заасны дагуу гэм буруутай этгээдээр буцааж төлүүлнэ" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: 2024 оны 1 дүгээр улирлын тайланд хувь хүнээс авах авлагаар бүртгэж, НДШ-ийн торгуулийг буруутай этгээдээр төлүүлэх.

2. Төсвийн зарцуулалттай холбоотой асуудал.

Илрүүлэлт: 3 жил тутамд хийлгэх дууны хөвчийн үзлэг оношилгоонд 3 багшийг жил дараалан хамруулж 105,000 төгрөгийг зарцуулсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", Боловсрол шинжлэх ухааны сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан 2022 оны А/238, А/340 дүгээр тушаалын хавсралтад заасан "Нэмэлт үзлэг, оношилгоонд хамруулах" үзлэг оношилгооны дууны хөвчийн дуран нь 3 жил тутамд 1 удаа гэж заасныг зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Багш нарыг үзлэг оношилгоонд хамруулахдаа, холбогдох журмын дагуу хамруулж байх.

3. Төсвийн зарцуулалттай холбоотой асуудал.

Илрүүлэлт: Нөхөн төлсөн нийгмийн даатгалын шимтгэлийн 511.9 мянган төгрөгийг бараа үйлчилгээний бусад зардлаас төлж зардлыг бүлэг хооронд гүйлгэн зарцуулсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16.5.5-д "Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 41.2.2-д "Батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1-д "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно" гэж заасныг зөрчсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулж байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөг/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Бараа материалын тодруулга тайлангийн аж ахуйн материалын бусад материалд бүртгэсэн 14,016.0 мянган төгрөгийн материалыг 13,445.1 мянган төгрөгийн материал зарцуулснаар бүртгэж 570.9 мянган төгрөгөөр дутуу зарлагдсан.	1	570.9			1	570.9	1	570.9				
Орлого үр дүнгийн тайланд үндсэн цалинг 1,054.6 мянган төгрөгөөр бууруулж, нэмэгдэл цалинг 1,054.6 мянган төгрөгөөр өсгөж бүртгэснийг, мэдээлэл технологийн үйлчилгээг 1,169.8 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 554.3 мянган төгрөгөөр бууруулж бүртгэсэн.	1	3,833.3			1	3,833.3	1	3,833.3				
Дүн	2	4,404.2			2	4,404.2	2	4,404.2				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөг/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Тайлант онд нягтлан бодогч, нярав нарт 929,357 төгрөгийн балансын урамшуулал илүү олгосон байна.	1	929.4	1	929.4								

Мэргэжлийн бус арга зүйч албан тушаалтнаар эмчийг хавсран ажиллуулж, хавсран ажилласан нэмэгдэл цалин олгосон.	1	105.0					1	105.0				
Өмнөх аудитаар тогтоосон төлбөрийн актын биелэлтийг хангуулж ажиллаагүй.	1	511.9					1	511.9				
Худалдан авч орлогоор бүртгэсэн бараа, ажил үйлчилгээний тоо хэмжээ, үнийн дүнг цахим төлбөрийн баримтад нийт дүнгээр бүртгэсэн.	1	11.9					1	11.9				
Дүн	4	1558.2	1	929.4			3	628.8				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөг/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн								
Дүн								
Нийт дүн								